

Ο εμπνευσμένος λειτουργιολόγος και δάσκαλος Ιωάννης Φουντούλης (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

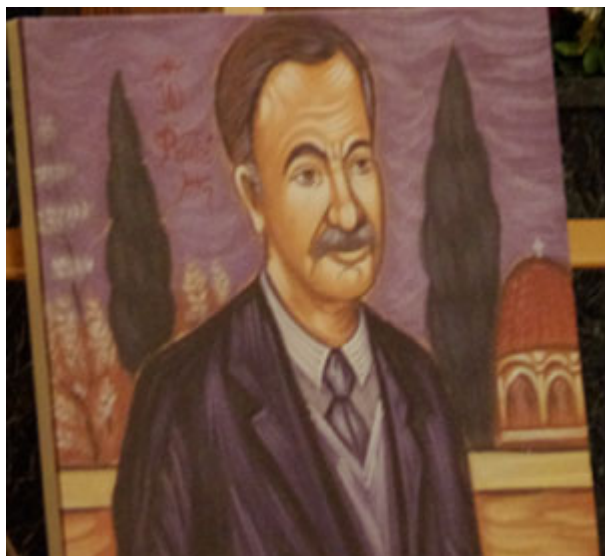
/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=169127>]

6. Θα μου επιτρέψετε στο σημείο αυτό να αναφερθώ εκτενέστερα στον μα-κα-ρι-στό Ο-μότιμο Κα-θη-γη-τή Ιωάννη Φου-ντούλη, ο οποίος ήταν δάσκαλος των περισ-σο-τέ-ρων από μας. Ο Ι. Φουντούλης θε-ω-ρού-σε τον εαυτό του μαθητή του Π. Τρεμπέλα, του αρχαιολόγου Γ. Σωτηρίου και του Ευαγγέλου Θεοδώρου, τον οποίο δια-δέχ-θηκε στην τότε έδρα της Λει-τουρ---γι-κής και Ομι-λητικής στη Θεσσα-λο-νίκη. Για τρι-ά-ντα- πέ-ντε χρό-νια δίδαξε τα μαθή-μα-τα αυτά στη Θε-ο-λο-γι-κή Σχολή του Α-ρι-στο-τε-λείου Πα-νε-πιστημίου Θεσ-σαλονίκης και συνέβαλε στην ανά-δει-ξη και τη διεθ-νή ακτι-νο--βο-λία της. Δι-ε-τέλεσε Κοσμήτορας της ίδιας Σχολής και πρώτος Πρό--εδ-ρος του Τμή-ματος Ποιμαντικής καθώς και μέλος της Συγ-κλή-του του Α.Π.Θ. Το 1996 περάτωσε ευδο-κί-μως την ενεργό υ--πη-ρεσία του στο Πα-νε-πι-στή-μιο, αλλά δε στα-μάτησε το δημι-ουρ-γι-κό του έργο. Συ-νέ-χισε και ως Ο-μό-τιμος Καθηγητής την ανα-σχό-λησή του με τα θέματα της λατ-ρείας και εξακο-λου-θούσε να συμμετέχει σε πολλά λειτουργικά και ιερατικά συ-νέ-δρια σε πόλεις της Ελλάδος, της Κύπρου και του εξω-τε-ρικού και παρά την επιδεί-νω-ση της υγείας του τα τελευταία χρόνια.

Για μια δε-κα-πενταετία είχε τη Διεύθυνση του Πατριαρχικού Ιδρύ-μα-τος Πα-τε-ρι-κών Μελετών στη Θεσσαλονίκη, το οποίο διακόνησε με συνέπεια, ενώ παράλληλα α-νέλαβε την ευθύνη με τον ομιλούντα για την επανέκδοση του περιοδικού «Ορθο-δο-ξία» (1994).

Ήταν ενεργό μέ-λος της Ειδικής Συ-νο-δικής Επι-τρο-πής Λειτουργι-κής Α-να---γεν--νήσεως της Εκ-κλη-σίας της Ελ--λάδος και υπήρξε ο αφανής πρωτοστάτης των οκτώ Λει-τουρ-γικών Συ-μπο-σίων που οργα-νώθηκαν από αυτή, ενώ χαιρόταν όταν έβλεπε να εκ-δί-δονται τα πρα-κτικά με τις ειση-γή-σεις των Συμποσίων αυτών. Ανά-λο-γα συ-νέδρια οργάνωνε σε συνερ-γασία με την Ιερά Μητρό-πο-λη Δράμας στο Μοναστήρι της Ει-κο-σι--φοί-νισσας από το 1985 και εντεύθεν. Τα πρακτικά των συνεδρίων αυτών πλου-τί-ζουν τη θεολογική βιβλιογραφία[19].

Επίσης στην Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης οργανώθηκαν ανάμεσα στα άλλα και τρία ενδιαφέροντα για το θέμα μας Συνέδρια για το Νικόλαο Καβάσιλα, το Φιλόθεο Κόκκινο και το Συμεών Θεσσαλονίκης, όπου ο μακαριστός καθηγητής είχε αναπτύξει θέματα της ειδικότητάς του.

Παράλληλα συνέγραψε εκατοντάδες μελέτες και δεκάδες βιβλία σχετικά με τη θεία λα-τρεία, την Ομιλητική, την αγιολογία- ιδιαίτερα της πατρίδος του- και τις λει-τουρ-γικές τέχνες. Ασχολήθηκε επί σειρά ετών με το λειτουργικό έργο του Συμεών Θεσσα-λο-νί-κης, ενώ τα τελευταία χρόνια μετέφραζε κεί-μενά του στη δημοτική. Η γλώσσα των με-τα-φράσεων αυτών είναι εμ-πνευ-σμένη, ζυμωμένη με το λατρευτικό λόγο και πόρρω απέχει από τις τυποποιημένες μεταφράσεις πατερικών κειμένων πού κυκλοφορούν ε-σχά--τως. Χαρακτηριστικό του διδακτικού και του συγγραφικού του ταλά-ντου είναι ότι διαλεγόταν πάντοτε ζωντανά και χωρίς επιτήδευση με τους μα-θη-τές, τους ιερείς και τους συναδέλφους του.

Ενσωμάτωνε τις ερωτή-σεις τους στα κείμενά του και με σαφή, λιτό και διακριτικό τρόπο περιέγραφε το ερευνητικό πλαίσιο αφήνοντας το συ-νο-μι-λη-τή ή τον α-να-γνώστη να εκμαιεύσει την απάντηση. Είναι ενδεικτικές οι Λει-τουρ-γικές Α-πα-ντήσεις, που από το 1964 δημοσίευε στο περιοδικό «Εφημέριος». Ε-νώ ή-ταν όντως σοφός και βαθύς γνώστης των λει-τουρ-γι-κών θεμάτων, θεωρού-σε τον εαυ-τό του πά-ντο-τε μαθητή της Εκ-κλησίας και άκουγε με προσοχή όσα είχαν να του πουν και οι πιο απλοί ιερείς, τους οποίους τιμούσε ι-διαί-τερα. Με το διδακτικό και συγ-γρα-φικό του μόχθο κατάφερε να κα-λύ-ψει τα ενδια-φέροντα τόσο των απαιτητικών ερευνητών όσο και του απλού κλήρου και του λαού.

Ο Ι. Φουντούλης σεβόταν την παράδοση, αλλά φρόντιζε να ε-πι-ση-μαί-νει και τις στρεβλώσεις στα λειτουργικά πράγματα, που επισώρευσε ο χρόνος και η άγνοια. Παράλληλα με εύστοχο τρόπο επισή-μαι-νε τους κινδύνους από την εκκο-σμί-κευση της λειτουργικής ζωής. Δίδασκε χα-ρα-κτηριστικά: «Μεταπολεμικώς η τεχνο-λο-γική εξέ-λι-ξη και η οικο-νομική ευμάρεια επέτρεψε το κτίσιμο νέων ναών, τη γενί-κευ-ση της χρή-σεως του ηλεκτρικού ρεύματος για το φωτισμό και τη θέρμανση του ναού, την εγκα-τάσταση μεγαφώνων, την κατασκευή καθισμάτων... Όλα αυτά κα-λά όταν καλώς γίνονται. ... Αν όμως γίνεται αλόγιστη χρήση, κατα-στρέφουν όχι μόνο την αι-σθη-τική του χώρου, αλλά και εκκοσμι-κεύουν το ναό, μετα-βάλ-λοντάς τον σε αίθουσα θεάτρου με άπλετο και διασπαστικό φωτισμό, με έντονο ενοχλητικό ήχο, με φόρτο κα-θι-σμά-των και φόρτο καλής και κακής τέχνης επίπλων και σκευών...». Τόνιζε ακόμη ότι στον ιερό

χώρο της εκκλησίας, όπου διδάσκεται η ταπείνωση, η φιλοπτωχεία, η λιτή ζωή, η ιεροπρεπής σεμνότητα και το μέτρο δεν μπορεί να κυριαρχεί η χλιδή ακόμη και στις τοιχογραφίες, ο «εκπερσισμός» και εν τέλει η δια των μεγα-φώνων διαπό-μπευ-ση των ιερών μυστηρίων.

Αναφε-ρό-με-νος ο καθηγητής Φουντούλης σε όλα αυτά δεν εξω-ράϊζε το πα-ρελθόν, ούτε μεμ-ψι-μοι-ρούσε για το πα-ρόν, αλλά ορθο-το-μούσε την αλήθεια. Πέρα όμως από αυτά αναγνώριζε τη σύγχρονη ανα-γέν-νηση στα λει-τουρ-γικά θέματα επι-ση-μαί-νοντας το έντονο ενδιαφέ-ρον του κλήρου και του λαού για τη λατρεία που εκφρά-ζε-ται με τις εκ--δό-σεις, τα συνέδρια, τις εκπομπές και τη συχνή μετοχή μεγάλου μέρους του εκ-κλη-σιάσματος στη θεία κοινωνία· πράγμα σπανιότατο σε παλαιότερες επο-χές. Ε-νώ ε-πέ--κρινε την παράχρηση των πραγμάτων, έβλεπε ελπιδοφόρο το μέλλον της ορ-θό-δοξης χριστιανικής λα-τρεί-ας.

Το μέγεθος του έργου του δεν μπορεί εύκολα να απο-τιμηθεί. Είναι όμως σί-γουρο ότι όσοι θα ασχολούν-ται στο μέλλον με τη Λειτουργική, τήν Ομιλητική, την Αγιολογία και τις « ιερές τέχνες» είναι αδύνατο να μην αναφέρονται στην με-γάλη προσφορά του λειτουργιολόγου της Εκ-κλη-σίας Ιωάννη Φου-ντούλη. Οι τίτλοι των έργων του σύμφωνα με το μαθητή του Π. Σκαλτσή υπερβαίνουν τους τετρακόσιους και πλήρης κατάλογος θα δημοσιευθεί στον τόμο που θα εκδοθεί προς τιμήν του. Και κάτι τελευταίο: Ανάμεσα στα άλλα μας άφησε τη μεγάλη παρα-καταθήκη τόσο του ακαδημαϊκού, όσο και του εκκλησιαστικού ήθους και της ανε-ξι-κακίας του. Τις ε-πι-θέσεις που δεχόταν «εκ δεξιών και εξ αριστερών» αντι-με-τώ-πι-ζε με χιού-μορ και δεν είχε ποτέ εμπάθεια για κανέναν.

[Συνεχίζεται]

[19] Καταχωρούνται εδώ τα σημαντικότερα που εκδόθηκαν από την Ιερά Μητρόπολη Δράμας: *Εκκλη-σια--στική ευταξία*, 1986, *Κλήρος και λαός ως Σώμα Χριστού*, 1988, *Νηστεία και πνευματική ζωή*, 1989, *Χρι-στια-νικόν Εορτολόγιον*, 1990, *Σύμβολα και συμβολισμοί της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, 1991, *Η ενορία ως κοινωνία πιστών και ως Σώμα Χριστού*, 1993, *Οι ακολουθίες του νυχθημέρου*, 1994, *Το Άγιον Βάπτισμα*, 1996, *Το ιερόν μυστήριο του γάμου*, 1997, *Η Θεία Λειτουργία*, 1998, *Η Ιερωσύνη κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας*, 1999, *Το ιερόν μυστήριο του Ευχελαίου*, 2000, *Νεκρώσιμα τελετουργικά*, 2001, *Το ιερόν μυστήριο της Μετανοίας*, 2002.